

ФАКТОР **САГОРЕВАЊА** И ЊЕГОВА ПРИМЕНА У ПРОЦЕНИ ОТПОРНОСТИ НА **ПОЖАР**

др Иван АРАНЂЕЛОВИЋ

Бранислав ГАЈИЋ

Филип Јекић

Универзитет у Београду – Машински факултет

Procesing '22 1–3. jun 2022, Beograd

Сажетак и кључне речи

Сажетак. Група немачких техничких стандарда DIN 18230 даје једну од најважнијих методологија за одређивање класе ватроотпорности грађевинских конструкција. У овом раду биће објашњено одређивање фактора сагоревања горивих материјала, који је значајан параметар у прорачуну ватроотпорности дефинисаном стандардом DIN 18230.

Кључне речи: фактор сагоревања; специфично пожарно оптерећење; степен отпорности конструкције грађевинског објекта према пожару, DIN 18230.

Законска регулатива - почеци

Правилник о ускладиштењу и чувању калцијум - карбида и манипулисању калцијум – карбидом, Службени лист СФРЈ 9/1962 и 25/1969

Правилник о заштити на раду и о техничким мерама за развијаче ацетилена и ацетиленске станице, Службени лист СФРЈ 6/67, 29/67 и 27/69

SRPS U.J1.030:1976 - Заштита од пожара. Пожарно оптерећење

SRPS U.J1.240:1981 - Заштита од пожара у грађевинарству. Степен отпорности зграде према пожару. (данас је важећа верзија из 1995.)

Законска регулатива - складишта

Правилник о техничким нормативима за складишта запаљивих и опасних материја, Службени лист СФРЈ, бр. 14/80 и 9/81.

Правилник о техничким нормативима за заштиту складишта од пожара и експлозија, Службени лист СФРЈ 24/1987

Законска регулатива – остали индустријски објекти

SRPS TP19:1997 - Техничка препорука за грађевинске техничке мере заштите од пожара индустријских објеката. Београд. Савезни завод за стандардизацију 1997.

SRPS U.J1.054:1997 –Заштита од пожара у грађевинарству – Одређивање фактора сагоревања m горивих грађевинских материјала. Београд. Савезни завод за стандардизацију 1997.

Правилник о техничким нормативима за заштиту индустријских објеката од пожара. Београд. Службени гласник Републике Србије бр. 1/2018.

Немачки технички стандарди DIN 18 230

DIN 18 230:2010-09, Baulicher Brandschutz im Industriebau — Teil 1: Rechnerisch erforderliche Feuerwiderstandsdauer, Berlin. Deutsches Institut für Normung, 2010.

DIN 18 230:1999-01, Baulicher Brandschutz im Industriebau — Teil 2: Ermittlung des Abbrandverhaltens von Materialien in Lageranordnung - Werte für den Abbrandfaktor m , Berlin. Deutsches Institut für Normung, 1999.

DIN 18 230:2002-08, Baulicher Brandschutz im Industriebau — Teil 3: Rechenwerte, Berlin. Deutsches Institut für Normung, 2002.

DIN 18 230:2015-09, Baulicher Brandschutz im Industriebau — Teil 4: Brandsimulation, Berlin. Deutsches Institut für Normung, 2015.

Немачки технички стандарди DIN 18 230

1950 – Гелингер – металне конструкције

1959 – Бое

1964 – Халпап

- Halpaap, W. (1979). *Der Weg der DIN 18 230 - Rückblick und Ausblick.*,
Часопис Schaden prisma бр. 4, стр. 57-66.

Ограничења у примени

- индустријске објекте који служе само за монтажу техничких постројења, а које лица обилазе само повремено ради одржавања и контроле;
- индустријске објекте који су отворени (као нпр. наткривена спољна постројења и сл.);
- индустријске објекте, односно постројења за производњу и/или дистрибуцију енергије;
- регална складишта (висина складиштења већа од 9 m);
- силосе;
- делове индустријских објеката намењене за администрацију ако су одвојени у посебан пожарни сектор

Параметри **неопходни** за прорачун

<i>рбр</i>	<i>Параметар</i>	<i>Ознака</i>	<i>Јединица мере</i>
1.	Прорачунско пожарно оптерећење	R	kW·h/m ²
2.	Фактор сагоревања	m _i	-
3.	Комбинована допунска вредност	ψ _i	-
4.	Еквивалентно време трајања пожара	t _a	Min
5.	Фактор прерачунавања	C	min·m ² / kW·h
6.	Фактор одвођења топлоте	ω	-
7.	Сигурносна допунска вредност	γ	-
8.	Додатна вредност	α _L	-
9.	Отпорност грађевинске конструкције	erf tF	min

Прорачунска отпорност конструкције

$$\text{erf } t_F = t_a \cdot \gamma \cdot \alpha_L$$

Еквивалентно време трајања пожара

$$t_a = q_r \cdot c \cdot \omega$$

Захтевано време отпорности према пожару

<i>Pбр</i>	<i>erf t_F [min]</i>	<i>Време отпорности конструкције према пожару</i>	<i>Класа</i>
1.	15	без захтева	-
2.	15 – 30	30 min	F30
3.	30 – 60	60 min	F60
4.	60 – 90	90 min	F90
5.	90 - 120	120 min	F120

Прорачунско пожарно оптерећење

$$q_r = \sum_i \frac{M_i \cdot H_i \cdot m_i \cdot \psi_i}{S}$$

q_r – прорачунско пожарно оптерећење у $\text{kW} \cdot \text{h} / \text{m}^2$, M_i – маса материјала у kg ,

H_i – доња топлотна моћ материје у $\text{kW} \cdot \text{h} / \text{m}^3$, S – површина основе у m^2 ,

m_i – фактор сагоревања, ψ_i – комбинована допунска вредност, i - индекс елементарне јединице.

Фактор сагоревања

$$m_i = k \cdot \frac{Z}{Z_r} e^{0,4 \cdot \left(\frac{t}{t_r} - 1\right)}$$

Z доња топлотна моћ узорка, Z_r доња топлотна моћ референтног узорка

t време достизања максималне температуре узорка

t_r време достизања максималне температуре референтног узорка.

